

УТВЕРЖДАЮ
 Проректор БУ ЧР ДПО
 «Чувашский республиканский
 институт образования»
 Минобразования Чувашии
 С.В. Петрова
 «.....» 2020 г.

Государственная итоговая аттестация по образовательным
 программам среднего общего образования в форме
 единого республиканского экзамена

Кодификатор
 элементов содержания и требований к уровню
 подготовки выпускников образовательных организаций
 для проведения в 2021 году
 единого республиканского экзамена
 по чувашскому языку

Подготовлен кафедрой этнокультурного образования
 БУ ЧР ДПО «Чувашский республиканский институт образования»
 Минобразования Чувашии

**Чăваш чĕлхипе тытмалли
 республикăн пĕрлехи экзаменĕн кодификаторĕ**

Республикăн пĕрлехи экзаменĕн кодификаторĕ тĕрĕслевпе хаклав мате-
 риалĕсен тытăмĕпе содержанине усă паракан документ шутланать.

Чăваш школĕн 11-мĕш класне пĕтернĕ май чăваш чĕлхипе тытмалли эк-
 замена ирттермелли йĕркене, экзамен материалне хатĕрлессипе сыхăннă
 ёссене Чăваш Республикин вĕрену тата сарăксен политики министерстви
 кăтартса парать. Экзамен содержанийĕ министерство йышăннă документсен-
 чи нормăпа килĕшсе тăрать.

I пай. Экзаменра тĕрĕслекен пĕлү содержанийĕн элементĕсен йĕрки
 Ку пайра республикăн пĕрлехи экзаменĕнче тĕрĕслекен пĕлү содержа-
 нийĕн элементĕсене сырса панă.

Код	Тĕрĕслевпе хаклав материалĕсен ёссене тĕрĕслемелли элементсем
1.	Фонетика
1.1	Сасăсемпе сас паллисем
1.2	Сăмахăн фонетика тишкерĕвĕ
2.	Лексика тата фразеологи
2.1	Сăмахăн лексика пĕлтерĕшĕ
2.2	Синонимсем. Антонимсем. Омонимсем
2.3	Сăмах саврăнăшĕсем
2.4	Пулса кайни тата усă курни тăрăх ушкăнланă сăмахсем
2.5	Лексика тишкерĕвĕ
3.	Морфемика тата сăмах пулăвĕ
3.1	Сăмахăн пĕлтерĕшлĕ пайĕсем (морфемăсем)
3.2	Сăмахăн морфема тишкерĕвĕ
3.3	Сăмах пулăвĕн мелĕсем
3.4	Сăмаха пулăвĕ енчен тишкерни
4.	Грамматика. Морфологи
4.1	Хай пĕлтерĕшлĕ пуплев пайĕсем
4.2	Пулăшу пĕлтерĕшлĕ пуплев пайĕсем
4.3	Сăмахсен морфологи тишкерĕвĕ
5.	Грамматика. Синтаксис
5.1	Сăмах майлашăвĕ
5.2	Предложени. Предложенин грамматика никĕсĕ. Подлежащипе сказуемăй – предложенин тĕп членĕсем
5.3	Предложенин кĕçĕн членĕсем
5.4	Икĕ тĕп членлĕ тата тĕп членсăр предложенисем
5.5	Анлă тата ансăр предложенисем
5.6	Тулли тата тулли мар предложенисем
5.7	Кăткăсланнă хутсăр предложенисем

5.8	Хутлә предложенисем
5.9	Хутлә предложенин төсөсем
5.10	Кәткәсләннә хутлә предложенисем
5.11	Түрә тата түрә мар пуллевлө предложенисем
5.12	Хутсар предложенисен синтаксис тишкеревө
5.13	Хутлә предложенисен синтаксис тишкеревө
5.14	Синтаксис тишкеревө (пөтөмлетни)
6.	Орфографи
6.1	Орфограмма
6.2	Сасәсен сөмсөлөхөпе хыталахне сырура палартасси
6.3	Сасәсен кәскелөхөпе варахлахне сырура палартасси
6.4	Машар, хутлә, икә хут калакан сәмахсене сырасси
6.5	Төрлө пуллев пайсене сырасси
6.6	Сәмахсене уйрам, пөрле тата дефиспа сырасси
6.6.	Пайяр ятсене сырасси
6.7	Орфографи тишкеревө
7.	Пунктуаци
7.1	Подлежащие сказуемәй хушшине чарану паллисем лартасси
7.2	Пөр йышши членлә предложенисенче чарану паллисем лартасси
7.3	Уйрамлатна членлә предложенисенче чарану паллисем лартасси
7.4	Күртөм сәмахлә предложенисенче чарану паллисем лартасси
7.5	Сыхану палисөр хутлә предложенисенче чарану паллисем лартасси
7.6	Хутлә предложенисенче чарану паллисем лартасси
7.7	Пунктуаци тишкеревө
8.	Пуллев
8.1	Текст. Текст тытамө
8.2	Текстри предложенисен сыханавөн мелөсем
8.3	Пуллевөн стиль уйрамлахедем
8.4	Чөлхе мелөсене хутшану темипе, төллевөпе, адресачөпе килөшүллө суйласа илни
8.5.	Текст тишкеревө
8.6	Төрле стильпе текстсем сырасси
9.	Чөлхе нормисем
9.1	Орфоэпи нормисем
9.2	Лексика нормисем
9.3	Грамматика (морфологи) нормисем
9.4	Грамматика (синтаксис) нормисем
10.	Таван (чаваш) чөлхен илемө
10.1	Илемлөх мелөсене тишкересси
11.	Төрлө жанрпа тата стильпе сырнә текстсене информация енчен тишкерни

II пай. «Төп вөрөнөвөн вөрөнү программисене алла илнө вөрөнөкөнсен пөлу пахалахне төрөслөкөн ханәхусем».

Ку пайра республикан пөрлехи экзамененче төрөслөкөн ханәхусене сырса панә.

Код	Пөрлехи патшалах экзамененче төрөслөкөн ханәхусем	Ватам пөлу стандартчен шайө
1.	Төрлө тишкерү	
1.1.	Чөлхе единицисен, пуламөсемпе факчөсен төрлө тишкерөвне тунн	Төп Профиль
1.2.	Пуллев төлөшөнчен харпар хайне хаклани, сырулла текстсене чөлхе төлөшөнчен мөн-лөх йөркеленине тата лартна задачасене пурнаса кертнине кура хаклани	Төп Профиль
1.3.	Норма варианчөсене, ятарласа тата ятарла-масар панә чөлхе нормисене уйарни	Профиль
1.4	Төрлө (вөрөнөпе наука, өс, публицистика, каласу, илемлө) стильпе сырнә текстсене чөлхе енчен тишкерни	Төп Профиль
1.5	Чаваш тата ыгтти халахан чөлхөпе истори, чөлхөпе культура факчөсен сыханавне ан-лантарни	Профиль
2.	Вулав	
2.1	Вулаван төрлө төсне алла илни	Төп Профиль
2.2	Төрлө сәлкусран (вөрөнөпе наука тексчөсенчен, справочниксенчен, массалла информации хатөресенчен) кирлө информаци шыраса тупма пөлни	Төп Профиль
2.3	Сырулла текста информации енчен төрлө мелпа тишкерни	Төп Профиль
3.	Сыру	
3.1	Пөр-пөр стиле, жанра тивөстөрекөн текст тунн, харпар хай текстне редакцилени	Төп Профиль
3.2	Пуллевлө хутшанура чаваш литература чөлхин орфографипе пунктуаци, грамматикапа пуллев нормисене паханни, харпар хай каласавөнче чаваш чөлхин синоними ресурсөсемпе уса курни	Төп Профиль
3.3	Сырура чаваш литература чөлхин орфографипе пунктуаци, грамматикапа пуллев нормисене паханни	Төп Профиль
3.4	Хутшанаван төрлө сферипе лару-таравөнче, сав хушарах тавлашулла ыгтусене сөтсе	Төп Профиль

	явнă чух та, пуплев культурин нормисене тытса пыни	
4.	Тăван чĕлхе уйрăмлăхĕсене пĕлни	
	<i>Наци, патиалăх, тĕнче чĕлхи, нацисем хушинчи хутийăну чĕлхи</i> анлавсен пĕлтерĕшĕсене пĕлни	Профиль
5.	Чăваштата вырăс чĕлхисем хушинчи фонетика, лексика, грамма тика пĕрпеклĕхĕсемпе уйрăмлăхĕсене пĕлни, чăваш тата ытти халехсен пуплев этикетне пĕлни	Тĕп Профиль
6.	Чăван чĕлхин наци хай евĕрлĕхне анланни	Тĕп Профиль
7.	Ытти культура ҫыннисемпе хутшăнма пултарни	Тĕп Профиль
8.	Вырăсларан чăвашла тĕрлĕ текста куҫарни	Тĕп Профиль